

การศึกษาและพัฒนาการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของสมุนไพรพื้นบ้านแบบมีส่วนร่วม
บริเวณลุ่มน้ำลำน้ำยัง : กรณีศึกษาประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทหมู่บ้านกุดสิมคุ่มใหม่ ตำบลกุดสิมคุ่มใหม่
อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

The Study and Development of Participative Conservation of Local Herbs' Biodiversity in the area
of Lam-Nam Yang Basin : A Study of Phu-Thai Ethnic Groups in Koot-Sim Khum Mai Village,
Koot-Sim Khum Mai Sub District, KhaoWong District, Kalasin Province

ชัยชัช จันทร์สมุด¹
Chaitach Jansamood¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาและพัฒนาการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของสมุนไพรพื้นบ้านแบบมีส่วนร่วมบริเวณลุ่มน้ำลำน้ำยัง : กรณีศึกษาประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทหมู่บ้านกุดสิมคุ่มใหม่ ตำบลกุดสิมคุ่มใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการศึกษาแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มเจาะ เก็บตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม รวมเก็บตัวอย่างชนิดพรรณพืชสมุนไพร วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า พืชสมุนไพรที่สำรวจพบบริเวณลุ่มน้ำลำน้ำยัง หมู่บ้านกุดสิมคุ่มใหม่ ตำบลกุดสิมคุ่มใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งหมด 70 ชนิด จำนวน 40 วงศ์ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทหมู่บ้านกุดสิมคุ่มใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของสมุนไพรพื้นบ้าน มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ร่วมรับรู้ ร่วมสนทนากลุ่ม และร่วมสรุปผล กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความรู้ ความคิดเห็นและการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของสมุนไพรพื้นบ้าน หลังดำเนินกิจกรรมสูงกว่าก่อนดำเนินกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : พืชสมุนไพร, การอนุรักษ์, ความหลากหลายทางชีวภาพ, การมีส่วนร่วม

Abstract

This action research aims to study and develop the participative conservation of local herbs' biodiversity in the area of Lam -Nam Yang basin focusing on a study of Phu-Thai ethnic groups in Koot-Sim Khum Mai Village, Koot-Sim Khum Mai Sub District, Khao-Wong District, Kalasin Province. A research methodology relies on a research approach of mixed method using a participatory procedure. A group of 60 people are voluntarily selected as a sampled population. In a procedure of data collection, a questionnaire is manipulated including a collection of different types of sampled herbal florac data. Percentage, Mean, Standard Deviation and t-test are statistically computed in data analysis procedure.

The research results are illustrated as followings. 1) There are totally 70 types of medicinal plant with 40 families found in the area of Lam-Nam Yang Basin in Koot-Sim Khum Mai Village, Koot-Sim Khum Mai Sub District, Khao-Wong District, Kalasin Provinc. 2) A participatory learning process of the Phu-Thai ethnic groups, a selected group of sample population of the research, in Koot-Sim Mai village, towards the conservation of local herbs' biodiversity comprises of three parts of the learning process—participative perceptions, participative group of discussion and participative conclusion. 3) The participants have shown a 0.5 of statistical significance as a result of their knowledge, viewpoints and practices of conservation of local herbs' biodiversity after attending the process of participatory learning is found higher.

Key words: Medicinal Plants, Conservation, Biodiversity, Participation

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์